

OB PETDESETLETNICI KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE

Predsednik republike Saragat pozdravil sosednjo prijateljsko Jugoslavijo

Predsednik republike je obiskal Trst - Predstavniki slovenskih kulturno gospodarskih organizacij in političnih skupin izročili poslanice in pisma Saragatu, v katerih upravičeno terjajo uveljavitev temeljnih pravic za vse Slovence, ki živijo v Italiji

Petdesetletnico konca prve svetovne vojne in priključitve Trsta k Italiji so v naši deželi proslavili nadvse svečano in na najvišji ravni. Proslava v Trstu se je namreč ob tej priložnosti udeležil sam predsednik republike Giuseppe Saragat, ki je imel ob tej priliki v Trstu tudi slavnostni govor. Vendar pa moramo, žal, že na začetku našega sestavka zapisati, da ob vseh lepih besedah in govorih naših najvišjih državnih in političnih predstavnikov sploh nikjer ni bilo niti z besedico omenjeno, da obstoja v naši deželi slovenska narodnostna manjšina, kar vsekakor ni v duhu tradicij in

demokratskih načel italijanske republike. Predsednik Saragat je sicer v svojem govoru tudi pozdravil prijateljsko, sosednjo državo Jugoslavijo, kar pa je bilo tudi vse, čeprav vemo, da so prav naše meje na tem področju ene najbolj odprtih meja v Evropi in najbolj pričajo o možnostih, prijateljstvu in sodelovanju med dvema državama z različnimi družbenima sistemoma.

Kljub popolnemu molku o naši narodnostni skupnosti v Italiji pa so vendar slovenske politične organizacije v naši deželi ob prihodu predsednika Saragata v Trst nasloville pozdrave, v katerih so skoraj

enotno spregovorile o problemih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Slovenska kulturno gospodarska zveza je v svojem pozdravnem pismu med drugim spomnila predsednika republike na spomenico, ki jo je nanj naslovil Odbor slovenske narodnostne skupnosti v videmski pokrajini 19. oktobra 1966. ob predsednikovem obisku v videmski pokrajini. V omenjeni spomenici je odbor prosil predsednika republike za posredovanje, da bi Slovincem v videmski pokrajini bile priznane najosnovnejše narodnostne pravice z uvedbo poučevanja v materinem jeziku v šolah.

Izvoljeni slovenski predstavniki na listah KPI pa so v svojem pismu opozorili predsednika republike, da so petdeset let po dogodkih, ki jih proslavljajo po hudodelstvih fašizma in dvajset let po uveljavitvi republikanske ustave, problemi slovenske narodnostne manjšine še vedno nerešeni in smo še zelo daleč od dejanskega priznanja vseh ustavnih pravic, ki pripadajo Slovincem v Italiji.

Tudi slovenski socialisti se skupaj z italijanskimi socialisti pridružujejo v svojem pozivu predsedniku Saragatu nujnosti, da se doseže polna vključitev slovenske manjšine v italijanski demokratični sistem na temelju republikanske ustave, deželne statuta in uradnih resolucij italijanske socialistične stranke. Tako zahteva resolucija, ki je bila sprejeta na kongresu tržaške in goriške federacije in jo je sprejel tudi nedavni vsedržavni kongres italijanske socialistične stranke med drugim predložitev zakonskega osnutka za ustanovitev parlamentarne študijske komisije za vprašanje slovenske narodne manjšine v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Dalje zahtevajo socialisti predložitev zakonskega osnutka za uradno priznanje uporabe slovenskega jezika v pokrajinah, kjer živijo Slovenci.

Slovenska skupnost pa je poslala predsedniku Saragatu ob njegovem prihodu v Trst spomenico, v kateri najprej opozarja italijanskega predsednika na dejstvo, da se še vedno v celoti ne izpolnjujejo tista določila ustave, ki se nanašajo na narodne manjšine. Za slovensko skupnost pa sta predvsem v tej poslanici boleči dve točki.

Prvič še ni bila v znatni meri popravljena škoda, ki jo je bil Slovincem v Italiji povzročil fašizem z namenom, da nas uniči. Še danes je čutiti za nas škodljive gospodarske posledice, dalje posledice v določeni protislovenski miselnosti in v določilih nekaterih fašističnih zakonov, ki še danes niso odpravljeni. Druga boleča točka pa je delitev Slovencev v italijanski republikli na tri kategorije: na Slovence na Tržaškem ozemlju, ki uživajo sorazmerno največ pravic, na Slovence v goriški pokrajini, ki imajo še manj zaščite in na Slovence v videmski pokrajini, ki sploh niso priznani kot narodna manjšina in nimajo priznanih nobenih jezikovnih ter etničnih pravic.

Kot torej lahko vidimo iz zgoraj omenjenih odlomkov pozivov in resolucij posameznih slovenskih in drugih političnih strank pri nas, so se vse enotne v tem, da še zdaleč niso v naši deželi urejene temeljne nacionalne pravice slovenske manjšine v Italiji, predvsem pa Slovincem v naši pokrajini, za katere zahtevajo prav vsi sploh priznanje nacionalnega statusa. Upamo torej, da bo to pot predsednik Saragat morda bolje prisluhnil vsem tem pismom, poslanicam in pozivom kot pa se je zgodilo s poslanico Odbora slovenske narodnostne skupnosti v videmski pokrajini z dne 19. oktobra 1966, na katero še danes čakamo odgovor.

Slovenska trgovska šola v Gorici

Ministrstvo za šolstvo je s svojo brzojavko št. 2237. z dne 21. oktobra odobrilo v Gorici delovanje trgovske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom.

Z dovoljenjem za otvoritev slovenske trgovske šole v Gorici je tako končno upoštevana zahteva goriških Slovencev po takem strokovnem zavodu.

Sedaj, ko je taka šola odobrena, bi morali prizadeti organi ukreniti vse potrebno, da bi prišlo čimprej do otvoritve šole tako, da bi omogočili reden pouk na njej že v letošnjem šolskem letu. S tem v zvezi bo treba misliti na primerne šolske prostore, na profesorski kader in na vpis učencev, ki so izrazili željo po obisku slovenske trgovske šole.

Zvedeli smo, da nameravajo novo slovensko šolo začasno namestiti v prostorih italijanske državne trgovske šole, ki ima svoj sedež v ul. Cipriani.

Vest o ustanovitvi slovenske strokovne šole v Gorici je vsekakor razveseljiva, čeprav je prišla malce pozno. Iz kratkega poročila šolskega skrbnika sicer ni razvidno, kakšna bo šola, vendar pa je šolski skrbnik zagotovil osebno, da bo slovenska trgovska šola avtonomna ter da bodo poskrbeli za primerne prostore zanjo in da bo nova šola imela tudi svojega ravnatelja.

Tudi za beneške Slovence je nova trgovska šola v Gorici izredno važna. Vanjo se bodo lahko namreč vpisovali tudi naši dijaki, saj končno do Gorice tudi ni tako daleč iz naših krajev.

ANPI počastil spomin padlih partizanov

V teh dneh so delegacije ANPI iz Vidma obiskale različna pokopališča in kraje v naši pokrajini, kjer so pokopani partizani, ki so bili padli v osvobodilni borbi.

Šopke nageljnov so položili na grobove partizanov na monumentalnem pokopališču v Vidmu. Druga delegacija ANPI se je povzpela prav na goro Matajur, da bi počastila spomin enajstih neznanih partizanov, ki so bili padli v prvih dneh osvobodilne borbe in bili tam pokopani. Prav tako so okitili s cvetjem gro-

bove padlih partizanov v Št. Lenartu, Tarčentu in drugih krajih Karnije, čedadskega področja in spodnje Furlanije.

Določena pripravljenost

Komisija izvršnega sveta Slovencev za mejna vprašanja je imela pred kratkim v Ljubljani svojo sejo, na kateri so ugotovili določeno pripravljenost, ki so jo v letošnjem letu pokazale italijanske oblasti pri reševanju zahtev slovenske manjšine. V tej zvezi so poudarili pomen ustanovitve slovenske trgovske šole v Gorici, ki so jo Slovenci zahtevali že nekaj let. Spodbudna je tudi

obljuba, da bosta v uradu za javne stike v tržaški pokrajini zaposlena dva Slovencev kot tudi pomembnost zakona o podaljšanju rokov za pridobitev statusa borca.

Ob vseh teh pozitivnih dejstvih pa se komisija ni mogla izogniti ugotovitvi, da bodo potrebni še nadaljnji resni napor italijanskih oblasti za izpolnjevanje vseh tistih obveznosti, ki jih je italijanska vlada prevzela do manjšine s podpisom londonskega sporazuma. O teh problemih bodo razpravljali tudi na seji jugoslovansko-italijanskega odbora, ki bo še ta mesec v Rimu.

SOSKA DOLINA — Skozi ta predel so pred petdesetimi leti prodrle avstroogrške in nemške čete in razbile italijansko fronto, ki se je morala umakniti do reke Piave

Vietnam

Sonce spet mirno in toplo sije nad nebom Severnega Vietnama. Nič več ga ne zakrivajo krila ameriških bombnikov, ki so skoraj dve leti vsak dan trosila smrtonosni tovor na nedolžno prebivalstvo Severnega Vietnama.

Mali, resni, a uporni in dostojanstveni narod Severnega Vietnama je v bistvu zmagal nad sijajno tehniko Združenih držav Amerike. Enostranska in brezpogojna ustavitve bombardiranja Severnega Vietnama, a je zagotovo prvi korak k miru v tej deželi, ki je praktično več kot dvajset let v neprestani vojni. Prekinitev bombardiranja pa je tudi odprla resne možnosti za to, da se bodo pariški razgovori med Američani in Severnim Vietnami zagotovo tudi uspešno končali. Vendar pa bo pot do popolnega miru v Vietnamu še dolga in zelo naporna. Pri razgovorih o miru v Vietnamu bo morala sodelovati tudi delegacija predstavnikov osvobodilne fronte Južnega Vietnama, ki je še posebej trn v peti marionetskemu sajgonskemu režimu.

Kakorkoli že, mir v Vietnamu je na vidiku in to je vsekakor morda ena najbolj razveseljivih novic letošnjega leta.

Bilanca dosedanjega bombardiranja Severnega Vietnama je strahotna. Nad mesta, vasi in naselja Severnega Vietnama so Američani v razmeroma kratkem času odvrli več ton bomb kot pa na Nemčijo v vsej drugi svetovni vojni. In rezultat bombardiranja? Skoraj nikakršen, saj niso spravili na kolena severnih Vietnamcev. Še bolj pa je strahotna bilanca med žrtvami: dosedanja vojna v Vietnamu je, med drugim, terjala tudi že več kot milijon otroških življenj, česar podobnega še nismo našli zabeleženega v vsej kruti človeški zgodovini.

Sonce torej spet nemoteno in toplo sije na nebu Severnega Vietnama. Jeklenih ameriških pištev, ki trosijo smrt, zdaj ni več na tem nebu. Američani so torej zares ravnali modro, ko so sklenili ustaviti bombardiranje Severnega Vietnama. Sicer pa jim tudi drugega ni preostalo. Mislili so namreč, da bodo s silo spravili vietnamsko ljudstvo na kolena. Toda človeška zgodovina pa nam vseskozi potrjuje prav nasprotno: ljudstvo, ki je odločeno do konca boriti se za svojo svobodo in obstoj, ni mogoče niti poraziti, niti uničiti, niti spraviti na kolena. In prav v Vietnamu imamo najboljši primer za to.

Župani čedadskega okraja v Kobaridu

Kot vsako leto, su tudi letos župani čedadskega okraja, ki jih je vodil čedadski župan, obiskali Kobarid in počastili spomin padlih v prvi svetovni vojni s tem, da so na kostnico v Kobaridu položili vence. Tu je namreč pokopanih na tisoče italijanskih vojakov, ki so padli v znanih bitkah na Soči med prvo svetovno vojno. Nato so župani čedadskega okraja položili vence tudi na grobove padlih Jugoslovanov.

Po teh svečanostih je prišlo do prisrčnega srečanja med župani čedadskega okraja in predstavniki slovenskih oblasti, kjer so znova poudarili potrebo po še tesnejšem sodelovanju na obeh straneh meje.

PODBONESEC

Tragična smrt Alice Juretič iz Dolenjega Mersina v Franciji

Mož ubil ženo, sinčka in samega sebe - Globoko žalovanje v domači vasi zaradi tega hudega zločina

Vso Nadiško dolino in bližnjo okolico je globoko prizadela vest o tragični smrti 33 letne Alice Juretičeve, njenega sinčka in moža, ki je bil doma iz Angere (pokrajina Varese). Alice Juretič, ki je doma iz Dolenjega Mersina, se je pred leti izselila kot nešteto naših deklet v Pariz, kjer se je zaposlila kot hišna pomočnica. Čez nekaj časa je poklicala v Francijo tudi svoje starše in sestro. Dekle se je kmalu za tem poročilo z Angelom Buschinijem iz Angere in v zakonu se jima je rodilo troje otrok, od katerih je prvi kmalu umrl. Njihovo življenje je potekalo, vsaj tako je izgledalo, v najlepši harmoniji in družinski sreči.

Najbrže pa ni bilo vse tako rožnato. Pred nekaj dnevi, ko se je vrnil Bruschini z dela domov nekoliko slabe volje, se je začel prepirati in kaj kmalu pograbil za nek težak predmet in udaril Alice po glavi tako močno, da je na licu mesta obležala mrtva. Po zločinu je Bruschini odvedel hčerko k ženinim staršem, sina pa je odpeljal z avtomobilom v predmestje Pariza in ga ustrelil z lovsko puško, nazadnje je pognal pa še samemu sebi kroglo v glavo.

Po izvedbi te strašne tragedije, je takoj odpotoval v Pariz Alicin stric Natale Juretič. Vsi zelo pomiljujejo ubogo Alice, kajti bila je dobro dekle in zato bo vsem ostala v najlepšem spominu.

Ojačenje javne razsvetljave

Ljudje iz hribovskih vasi podboneške občine so z velikim veseljem sprejeli novico, da bodo tudi v njihovih vaseh ojačili ponekod pa celo na novo napeljali javno razsvetljavo. Do sedaj so bile namreč vasi Kal, Zapotok, Gorenja vas, Erbeč in Kamunjeri temne, sedaj pa, ko bodo razširili električno mrežo, bodo tudi tukaj ponoči svetile žarnice po vaških ulicah.

To delo bo stalo štiri milijone lir, od katerih dva in pol bo dala videmska pokrajina, en milijon in pol pa bo v breme podboneške občine.

Mali obmejni promet

Tudi meseca oktobra je bil mali promet skozi blok Robič, čeravno je bilo precej slabega vremena, jako zadovoljiv, saj so vsega skupaj zabeležili kar 156.646 prehodov, od katerih 129.382 italijanskih državljanov in 27.264

Fojda

Potreben bi bil nov most čez Grivó

Pred nekaj meseci so zares lepo uredili in asfaltirali cesto Čampej-Ronke, a nekako na sredi te poti je mostiček preko hudournika Grivó, na katerega so pa popolnoma pozabili. V teh dneh, ko zopet močno dežuje, je voda zelo narasla in je nevarno hoditi preko mostu, posebno za tiste, ki ne poznajo poti. Nujno bi bilo zato zgraditi zares pravi most, ki bi odgovarjal današnjim časom, in ne »guado«, kakršen je sedaj.

Ustanovili sekcijo krvodajalcev

Ni dolgo od tega so ustanovili v Fojdi sekcijo krvodajalcev, ki šteje danes že 50 članov. Za predsednika sekcije je bil izvoljen Umberto Dorboló, za podpredsednika Giovanni Grimaz, člani vodstva

jugoslovanskih in drugih. V istem času je avtobus, ki vozi iz Čedada v Tolmin, prepeljal 1803 potnikov, v obratno smer pa 1650.

Ojačenje vodovoda v Lazah in Tarčetu

V kratkem bodo ojačili vodovod, ki daje vodo vsem Laze in Tarčet. Stroški za to delo bodo znašali pet milijonov lir in jih bo vzdržala občina.

Sestanek županov čedadskega okraja za industrijsko področje

Pred nedavnim so se sestali v Čedadu vsi župani čedadskega okraja, da so razpravljali o ustanovitvi industrijskega konzorcija, kajti to je, kot vemo, v deželni načrtu enajsto industrijsko področje. Poleg županov so se shoda udeležili tudi nekateri odborniki zainteresiranih občin in občinski tajniki.

Skupščini je predsedoval čedadski župan Pelizzo, ki je prisotnim predstavil aktualno stanje in načrt, ki se tiče tega argumenta, za njim pa je govoril arhitekt Di Sopra, ki je tehnično obrazložil razdelitev področja.

V diskusijo, ki je sledila, so posegli številni prisotni, ob koncu pa je čedadski župan povzel razne točke diskusij, na kar so pa razpravljali še o izbiri parcel, kjer se bo razvilo industrijsko področje.

Urnik dispanzerja v Čedadu

Protituberkulozni dispanzer v Čedadu bo odslej odprt te-le dni: ob ponedeljkih, torkih, sredah, četrkih in petkih vsak teden in vsako prvo soboto v mesecu.

Šolski skrbnik obiskal več šol v Nadiški dolini

Pretekli teden je šolski skrbnik dr. Fidenzi v spremstvu čedadskega šolskega nadzornika dr. Picotija in šolskega upravitelja šenlarskega okrožja dr. Londerja obiskal osnovne šole v Sv. Lenartu, Srednjah, Dreki in Grmeku.

Kdaj bo prišla v naše kraje kakšna komisija, ki bo proučila kako potreben bi bil pouk za naše otroke v materinem jeziku?

Tehniki na licu mesta za gorsko bonifikacijo

Avtonomna združna sekcija za

Zvedeli smo tudi, da je dežela dodelila podboneški občini tri milijone lir prispevka za ureditev ceste v Vrhu (Spignon). Z deli bodo pričeli v kratkem.

Nesreča ne počiva

Precej hudo se je ponesrečil 15 letni študent Ivan Clignon iz Tarčeta. Ko se je peljal s svojim motorjem proti domu, se je vanj zaletel nek avtomobil in fanta podrl na tla. Pri padcu si je Clignon zlomil več reber in dobil še druge poškodbe. Ozdravil bo v enem mesecu.

V bolnico je moral tudi Ivan Berginjan iz Ronca, ker je padel s hruške in dobil več hudih poškodb. Zdraviti se bo moral poldrug mesec.

Iz Nadiške doline

gorsko bonifikacijo Julijskih Pred alp je odločila, da bodo njeni tehniki šli na lice mesta 13 občin čedadskega okraja, da bodo potem mogli sestaviti program javnih del kolektivnega interesa kot so gradnja poljskih poti in vodovodov. Obiskali bodo Čedad, Prapotno, Tavorjano, Sv. Lenart, Srednje, Sovodnje, Dreko, Grmek, Špeter Slovenov, Podbonesec, Poletto, Fojdo in Ahten.

Srednje

Avtobus Čedad-Oblica

Zvedeli smo, da bo avtobusna linija Čedad-Oblica začela delovati prve dni decembra. Tako so sklenili tehniki videmskega okrajnega inšpektorata za motorizacijo, potem ko so bili na licu mesta in si ogledali cesto, po kateri bo vozil avtobus. Do prvega decembra jo bodo na nekaterih krajih nekoliko utrčili, drugače je bila pa potrjena, da more vzdržati težka vozila.

Izredni pridelki

Posestnik Faustino Qualizza iz Police v srednji občini je pridelal letos izredno težko bučo: tehtala je več kot pol kvintala. Sedaj jo ima pred hišo in vzbuja pozornost vseh mimoidočih in je ponos pridnega gospodarja.

Pa še ena izrednost v Srednjah. Vigi Crainich iz Oblice je letos ujel kar 15 gadov. Zadnjega, ki je bil izredno velik, je ujel v steklenico, in ga bo sedaj nek navdušen »kačar« balzamiral.

Mesar Leopold Zamparini iz Ažle je tudi imel srečo. Na obrežju Aborne v bližini vasi Klenje je našel jurčka, ki je tehtal 5 kilogramov in pol.

Sv. Lenart

Gradnja novega športnega igrišča

Občinska administracija je dala v zakup dela za gradnjo novega športnega igrišča in slačnice. Celotni stroki za to delo bodo znašali 4 milijone in 564 tisoč lir. Te novice so bilo posebno veseli šolarji, ker jim bo v pomoč pri pouku telovadbe.

Licitacija za ureditev ceste na Matajur neuspela

Koncem meseca oktobra je pokrajinska uprava dala na licitacijo dela za ureditev in asfaltiranje ceste, ki vodi iz Sovodnje preko Jeronišča in Strmice v vas Matajur, a se ni nihče odzval, kajti privatna podjetja, ki so bila povabljena na licitacijo, so smatrala

Iz Idrijske doline

Važni sklepi občinskega sveta

Zadnje zasedanje občinskega sveta v Prapotnem je bilo zelo živahno. Najprvo so sprejeli nekatere variante v občinskem proračunu za tekoče leto in potrdili, da bodo dali prispevke nekaterim ustanovam. Nadalje so tudi sklenili, da se s 1. januarjem 1969 poviša davek na industrijo, trgovino in obrtništvo. Nato so razpravljali o načrtu gradnje ceste, ki vodi v Bordon. Svet je potem tudi pooblastil župana, da zaprosi deželno prisodništvo za kmetijstvo za financiranje gradnje vodovodov in elektrifikacije, in ministrstvo za javna dela za prispevek za ureditev ceste, ki vodi v Selišče.

Plazovi in zemeljski usadi zaradi dolgotrajnega deževja

Vsakdanje deževje, ki je bilo posebno močno na področju takoi-menovane pedemontane, je povzročilo veliko škodo na ozemlju praprotiške občine. Potok, ki teče skozi Ibano, je tako narastel, da je odneslo mostiček in podro je tudi del opornega zidu na cesti, ki vodi v Markoline. Velik zemeljski plaz je zasul cesto tudi v Brišcih. Zaradi dežja je močno poškodovana tudi cesta proti Trémunu v sovođenjski občini.

Cesta v Frdžel bo kmalu dograjena

Pred kratkim so pričeli z deli na novi cesti, ki vodi v Frdžel v Idrijski dolini. V ta namen so odprli kantir dela in zaposlili 20 delavcev. Stroški za dokončno dograditev bodo znašali dva milijona in pol lir. Ljudje upajo, da jo bodo dogradili že do koncem tega leta.

Izpod Kolovrata

Velika škoda zaradi neurja

Letošnje poletje je nad našimi vasmi večkrat divjala huda ura in tudi dolgotrajno deževje je zelo škodovalo pridelkom. Zaradi tega je pred nedavnim odšel naš župan skupno z županom iz Grmeka k deželni prisodniku za javna dela v Trst in sta mu obrazložila kako veliko škodo sta utrpeli ti dve občini pod Kolovratom. Škoda je nastala tudi na cestah, ker se je tu in tam trgala tudi zemlja. Prisodnik za javna dela Masutto je obljubil, da bo

Iz Kanalske doline

Načrt za razvoj kmetijstva

Občinska administracija v Trbižu je dala nalogo dr. Serragiottu iz Belluna naj pripravi globalno študijo o možnostih racionalne organizacije in razvoja v kmetijsko-gozdno - pašniškem sektorju kompresorija Kanalske doline.

Občini Trbiž in Naborjet, ki že delata skupaj za razvoj turizma

Izpod Matajurja

osnovno ceno za prenizko. Ceste torej ne bodo uredili tako kmalu, kot se je predvidevalo in kmalu se bo še poslabšala, ker se bodo zaradi vremenskih neprilik začeli trgati plazovi. Tudi mostički preko ceste bi bili nujno potrebni popravila. Te bi bilo potrebno tudi razširiti, ker ovirajo preglednost, kajti ob strani so skalnate stene.

dežela v najkrajšem času poskrbela za vsa popravila.

Sezonski bloki zaprti

Z 31. oktobrom so definitivno zaprti za letošnje leto obmejni blok v Dreki in tudi onega v Robediščih. Obeh obmejnih prehodov so se posluževali izključno le kmetje, ki imajo na tej in oni strani svoja polja in senožeti.

Nesreča ne počiva

Ponesrečil se je 63-letni Žvan Prapotnik iz Dreke. Povožil ga je nek bicikel, ko se je vračal proti domu. Pri padcu je dobil več ran po glavi in zato se bo moral zdraviti dva tedna.

TAVORJANA

Župan pri deželni odborniku za kmetijstvo

Pred nedavnim se je naš župan Giuseppe Piccaro skupaj s predsednikom ECA (občinska podporna ustanova) Marijem Laurinom podal v Videm, kjer ju je najprvo sprejel deželni odbornik za kmetijstvo odv. Comelli, potem pa še prefekt dr. Bevivino. Obrazložila sta jima v kako kritičnem stanju se nahaja občina in svetovala kaj bi bilo potrebno ukreniti, da bi se vsaj delno popravila škoda, ki jo je povzročilo neurje 9. oktobra t.l.

Nov zdravniški ambulatorij

Pokrajinski urad deželnega prisodništva za javna dela je sprejel načrt, ki ga je svoj čas predložila tavorjanska občina za gradnjo novega zdravniškega ambulatorija, ki ga bodo postavili v Montini. Izgradnja bo stala 7 milijonov lir, od katerih 4.900.000 bo krila dežela s posebnim prispevkom.

Nagla smrt

Vse je globoko prizadela vest o nagli smrti 49 letnega delavca Atilija Boreanaza iz Mažerol. Ker ga domačini več časa niso videli, živel je namreč sam, so vdrli v njegovo stanovanje in ga tam našli mrtvega. Sprva so mislili, da gre za zločin, ker je bil ranjen po glavi, a pozneje je zdravnik ugotovil, da je Boreanaza zadela srčna kap in da je dobil rano na glavi zaradi padca.

Otrok padel z voza

V čedadsko bolnico so morali peljati zaradi hudih poškodb dveletnega Valerija Makoriča iz Tavorjane. Malček se je peljal z očetom na kmečkem vozu in ker je bila cesta jamasta, ga je vrglo na tla. Ozdravil bo v enem mesecu.

150 milijonov lir za cesto v Zaježera

Občinska administracija iz Naborjeta je te dni prejela sporočilo, da je pokrajinski odbor sprejel načrt za ureditev in izpopolnitev zelo važne turistične ceste, ki vodi iz Ovčje vasi v Zaježera. To delo bo stalo okoli 150 milijonov lir.

Tako domači ljudje kakor številni turisti že dolgo čakajo, da bi že enkrat realizirali to potrebno delo, kajti prav v tej dolini so skrite izredne naravne lepote, saj je tam znani špič nad Policami, Montaž in Nabojs. Cesta bo verjetno urejena in asfaltirana že prihodnje leto.

V soboto je v Čedadu merčat...

Martinov senjan v Čedadu je največji v letu in je podoben sejmu sv. Andreja v Gorici ali sv. Katerine v Vidmu. Kjer je semenj, je tudi patron. V Čedadu je Martinova cerkev blizu vražjega mostu (Ponte del diavolo) in ni stara, je iz XVIII. stoletja, a oltarna mizica je zgodovinsko

starinska iz leta 138-143, podarjena od furlanskega vojvode, poznejšega longobardskega kralja Ratchisa. Danes se sejmarji ne zanimajo za to mizico, pač pa za čedajski semenj.

Furlanski parlament, «Parlamento della Patria» je že davno uredil tržne pravice v večjih trgih

izven Vidma; tako so zadobili sejmske tržne pravice najprej Čedad leta 1131, Humin (Gemonia) leta 1184, Pušja ves (Venzona) leta 1261. Patriarh Bertrand, ki je večkrat prihajal tudi v Čedad, je določil staremu mestu — Čedadu glavni letni semenj «il merciat di san Martin» na dan 11. novembra. Tudi za te letnice se ne zanimajo sejmarji.

Največji sejmski dan je naslednjo soboto po sv. Martinu. Tedaj pridejo na trg beneški Slovenci in pripeljejo kostanj, sadje, drva, perutinino, jajca, po nekaj glav živine, za dom pa naložijo vreče moke, kuhinjske, gospodarske in poljske potrebsčine. Furlanski mešetarji pritiskajo nanje, kričijo, udarjajo v roke — in po sklenjeni kupčiji gredo spit mešetarino. Trgovci, kramarji izložijo vsakovrstno blago od barhanta do židanih in nylonovih tkanin. Beneški prstani, verižice, ure — vse je šlo mimo zlata in srebra. Vmes so komedije. Po ostarjih črbljajo naši ljudje, prisedemo in trčimo na senjan sv. Martina v Čedadu.

V soboto je v Čedadu trg, tja gor ga bom peljala, če ga ne bom zamenjala, ga bom pa prodala.

ČEDAD — Staro langobardsko mesto, ki je vedno bilo in je še danes trgovsko središče Slovencev Nadiške doline in Gornjega Posočja

Priprave za proslavo

OB 50-LETNICI SMRTI IVANA CANKARJA

Letos 11. decembra bo minilo petdeset let od smrti pisatelja in dramatika Ivana Cankarja, ki še danes velja za enega največjih umetnikov slovenske besede. Za ta pomembni kulturni jubilej slovenskega naroda so predvidene številne proslave in spominske prireditve.

Osrednja proslava 50-letnice smrti Ivana Cankarja bo po sklepu republiškega odbora 10. decembra v Ljubljani, naslednji dan, torej za obletnico, pa se bo proslava nadaljevala na Vrhniki, rojstnem kraju pisatelja. Na proslavi bodo sodelovale razne umetniške in druge skupine iz Ljubljane in raznih krajev Slovenije. Odbor za proslavo je priporočil tudi vsem šolam ter kulturnim in podobnim ustanovam, naj tekom decembra pripravijo priložnostne proslave.

Republiška konferenca SZDL Slovenije je pozvala svoje osnovne organizacije, da dajo primeren poudarek temu pomembnemu jubileju slovenske kulture. Svoj program proslav pripravljaja Zveza mladine Slovenije. Slovenska matica bo organizirala simpozij o Ivanu Cankarju, Društvo slovenskih književnikov pa bo izvedlo

vrsto literarnih večerov, posvečenih velikemu pisatelju.

Ob 50-letnici smrti Ivana Cankarja nameravajo v Ljubljani postaviti tudi poseben spomenik, vendar še ni odločeno, v kakšni

obliki naj se spomenik postavi. Do sedaj sta bila iznešena dva konkretna predloga: naj se zgradi moderna galerija ali pa koncertna dvorana, ki bi nosila ime Ivana Cankarja.

Zdravstvena pomoč živini

V tem, preprostemu bralcu namenjenemu sestavku, seveda ni namen pisati o množici sodobnih zdravil, ki jih pozna živinozdravstvo, marveč o nekaterih domačih zdravilih, za katere mora vedeti živinorejca, da mu ni treba za vsak primer klicati živinozdravnika.

— Laneno seme ali olje je znano izvrstno zdravilo proti črevesnim ali želodčnim obolenjem, razen tega pa ga uporabljamo tudi za obloge in premaze zunanjih delov živali. Za sušenje ran se obnese zmleto žival-

ska ali rastlinsko oglje, čreslovina ali tanin pa za posipanje krvavečih ran in vlačnih izpuščajev. Cinkova mast je splošno znan premaz; proti oteklinam in ranam, ki se slabo celijo, pa zaleže galun. Terpentinsko olje uporabljamo za masažo.

Če ima žival slabo prebavo in nerada je, ji lahko pomagamo s soljo. Živinske ali grenke soli lahko damo veliki živali do 50 dkg. Ricinovo olje uporabljamo za čiščenje črevesja, za zapiranje pa tanin ali čreslovino.

Izpolnimo tedaj svoje dolžnosti kakor možje! — Podpisani spoznavamo, da je potreben tak narodni shod; zato Vas nujno prosimo in vabimo, pridite 24. avgusta t. l. na semenj sv. Jerneja v Gorico, ob 2 urah popoldan in stopite v dvorano pri Katarinu. Povabili smo tudi druge občinske zastopnike in domoljube, da se sklene, ali in kdaj se ima sklicati ta "Slovenski tabor" in kje bode zboroval. Potem se bo izvolil odbor, obstoječ iz 10 udov, da vse preskrbi, kar postava zahteva in da bo tabor vodil. Voliti bi se imel nadalje opravitelni odbor, kateri bi moral šteti 15 udov. — Ta odbor bi moral paziti na lepi red pri taboru in skrbeti za vse, kar se zunajnosti tabora tiče.

«Naša pot je postavna kajti vse to kar mislimo zahtevati, nam nove postave dovolje; ali kaj pomaga postava in §. 19 na papirji; poganjati se moramo na vso moč, da se tudi v resnici izpeljejo.

«Vse župane in domoljube bomo potem posilili, naj bi si prizadevali, da pride v tabor kolikor mogoče veliko naroda, vsak naj pripelje svojih kolikor več jih zamore. —

«Sklepe pošljemo potem deželnemu sboru in ministertvu.

«D.r Lavrič podžupan Ajdovski; — Dan. Godina župan Ajdovski; — France Kerševani župan Dornberški; — France Maraš podžupan Vrtojbski; — Jože Nanut župan Štandrežki; Matija Doljak župan Solkanski; — Ivan Licen starešina Rihemberški».

Ta klic je bil klic svobode, ali zbudil je, kar ni nihče pričakoval, — vihar. — 24. avgusta je v Gorici sv. Jerneja semenj; prišlo je pa letos veliko več Slovencev, kakor druge leta, ker navdušeni za našo reč, hoteli so se zraven vdeležiti namenjenega posvetovanja. Pa naši italijanski sosede napravijo velik šunder, češ, «da je Gorica laško mesto, in da ne trpijo, da bi Slovenci v njem zborovali». Govorica je šla po mestu, da bodo Slovence sé silo napadali, če se

Iz Rezjanske doline

Javna dela v teku

Končno so začeli izvajati nekatera javna dela tudi v naši dolini in tako je zaposlenih nekaj naših ljudi vsaj za krajši čas na domačih tleh.

V Stolbici je v teku gradnja poljske poti, ki vodi proti zaselku Ledina. To delo bo stalo 11 milijonov in pol lir in jih bo krilo v celoti deželno priselništvo za kmetijstvo. Tudi v Koritih gradijo novo cesto proti Jami, ki bo stala 10 milijonov lir. V Koritih gradijo tudi most preko Rezije. Prejšnji, ki je bil lesen in že dotrajan, je postal nevaren in ni bilo že več mogoče voziti po njem. Ljudje upajo, da bodo že do zime, če ne bo nastopila tako kmalu, dogradili novega, cementnega.

Naj še povemo, da je pokrajina dala v zakup dela za asfaltiranje občinske ceste proti Stolbici, ki je klasificirana kot turistična cesta. Vsa ta dela bodo stala 22 milijonov in 500 tisoč lir in bodo v breme deželi, ostalo pa bo krila občina. Predvidevajo, da bodo nekatera dela dokončali že letos.

Cerkvica na Kalvariji spomenik padlim

Letos so obnovili karakteristično cerkvico, ki stoji na gričku za Ravenco, do katere se pride po strmi poti, ob kateri je 14 kapelic - postaj križevga pota.

Cerkvica je bila zgrajena še leta 1818, pokopališče okoli nje leta 1859, vojaško pa leta 1920. Ker je bila vseskozi zelo slabo vzdrževana, je začela razpadati in zato so sklenili, da jo obnove in da bo obenem spomenik vsem padlim v vojnah iz doline Rezije.

Letošnje poletje so jo začeli obnavljati od zunaj in znotraj in jo zares lično opremili. V cerkvici bodo sedaj namestili tudi «Križanega», umetniško delo iz leta 1500, kip, ki ga sedaj hrani nek domačin v Sv. Juriju.

Tudi kapelice križevga pota so že skoraj vse obnovljene. Vseh 14 skulptur je delo znanega kiparja

Giovannija Patata iz Rtinja. Kakor cerkvica, tako bodo imele tudi te kapelice na poti na Kalvarijo, večno luč, ki bo odsevala daleč po dolini. Celotni stroški za to delo bodo znašali več kot 5 milijonov lir in jih bodo krili s prostovoljnimi prispevki.

Katastrske overovitve

Prihodnje leto se bo vršilo petletno overovljenje, da bodo mogli ugotoviti spremembe, ki so nastale pri določanju zemljiških dohodkov. Overovljenje bo brezplačno. Posestniki naj zato prijavijo tekom 31. decembra 1969 vse zemljiške spremembe na «Ufficio tecnico erariale» ali pa na «Ufficio distrettuale delle imposte dirette». Posebni obrazci so jim na razpolago tudi na občini.

ZASAVSKI PREMOGOVNIKI

TRBOVLJE

ZASAVSKI PREMOGOVNIKI - KIH KOVIN IN NEKOVIN, DOMA
TRBOVLJE, PROIZVAJAJO KVA- IN V INOZEMSTVU. V OBRATIH
LITETEN RJAVI PREMOG VSEH ZA PROIZVODNJO GRADBENE-
VRST. S SVOJIM OBRATOM ZA GA MATERIALA PROIZVAJAMO
SPECIALNA RUDARSKA DELA KVALITETNE OPEČNE IZDELKE
IZVAJAMO RAZNA ODPIRALNA IN VSE VRSTE DOLOMITNEGA
IN SANACIJSKA DELA V RUDNI DROBLJENCA.

Ob stoletnici tabora v Šempasu

Prebujenje nacionalne zavesti

(2)

«To zato, ker so uradniki, ktere mi plačujemo, za nas tukaj, pa ne mi zarad uradnikov, in ker je uradovanje v ptujem, nam neznanim jeziku našim gmotnim interesam nasprotno; pa tudi zato, ker spoznamo, da če niso šole in uradnije narodne, je to očitni dokaz, da je narod ptujcem duševno sužen, zares — "sklav".

«III. da se ima ves slovenski narod zediniti v eno kronovino, ki bi imela en sam deželni zbor.

«Mi Slovenci smo razkosani v 6 delov, in to je veliko zlo. — Če razkosamo kakoršno koli telo, živalsko ali človeško, gotovo umre, če pa razcepimo kateri koli narod, živel bode le na videz, hiral bo nekaj časa, a potem tudi umre in zgine, kar vsak lahko razvidi. —

«Ako hočemo tedaj še živeti mi Slovenci, živeti v korist sebi in Avstriji, moramo eno celo telo biti. — Združeni bomo lahko skrbeli za se, in krepko branili bomo sebe in Avstrijo zoper sovražne napade. Veči kronovina pa bode v primeri tudi manj administrativnih stroškov uzročovala.

«IV. Tudi se bodo drugi nasveti posamesnih oseb pretresovali. —

«Gospod! župane in starešine je narod izvolil, da delajo zanj, da ga vodijo, kadar je treba, — njim je zaupal.

zberejo pri Katarinu. — Naše ljudstvo se tega ni vstrašilo, — ali gostilničar je odpovedal dvorano. Kaj je bilo tedaj storiti? Pod milim nebom ni bilo pripuščeno zbrati se, ker je deželni zbor zboroval. Čitavnica Goriška je sicer odstopila svoje prostore ali c. k. komisar ne dovoli, da bi se tam shajali, ker zahteva postava, da se nar manj tri dni pred zborom naznani kraj zbirališča, in trdi, da smemo le pri Katarinu v kaki sobani posvetovati se. — Ob 2. popoldne smo se tam sešli z gosp. c. k. komisarjem vred in prašali smo še enkrat gostilničarja po kakoršni koli sobi. To odreče, in tedaj se odloži zbor za dan 7. septembra t. l. — Italijanom smo pa odgovorjali, da je Gorica glavno mesto cele grofije, v kateri biva 150.000 Slovencev, Italijanov pa samo 50.000; da imajo Slovenci v Gorici sodnije in okrajno glavarstvo; da so Slovenci vsak dan v Gorici, kjer jih tudi veliko stanuje; da smo Avstrijani, kakor oni — in razgovori so bili viharni. Toda vsi ti in enaki tehtni razlogi niso hoteli našim sosedom v glavo; pokazali so, da je njihovo toliko hvalisano svobodoljublje — nepravilno in puhlo; — s tim pa so nas le bolj krepčali v našem početju in zdlasti v naših zahtevah, da se od njih ločimo, ter se zedinimo vsi Slovenci v eno kronovino.

7. septembra se jih je sešlo vsled novega poklica, ktere ga podpisal še gosp. And. Kocijančič župan Podgorški, kakih 50 županov, njih namestnikov in nekaj drugih domoljubov v čitavnični dvorani v Gorici. Izmed deželnih poslancev je bil nazoč edini gospod. dr. Žigon, ki je že pri tej priliki, pa tudi poznej kot taborjev odbornik, djansko pokazal, — da je ves naš. — Zbor izvoli gosp. d.r Lavriča za predsednika, ki razlaga važnost ljudskih shodov in nasvetovanih točk. Potem se izvoli 25 odbornikov in sicer: 4 iz Gorice, 4 s Krasa, 3 iz Ajdovske doline, 6 z gor (za Kanalski, Tominski, Bovški in Cirkenški okraj) 5 iz Goriške okolice in 3 z Brd.

(Se nadaljuje)

za naše mlade bralce

Vražje gosli

V starih časih, še v dobi tlačanstva, je živel kmet, ime mu je bilo Ivan. Ukazal mu je graščak, naj pride na tlako, a Ivanu se ni dalo delati za gospoda. Zapustil je posej in šel, kamor so ga nesle noge. Pa je nekoč prišel do nekakšne kočice, stala je neobljudena v polju nedaleč od vasi. Ivan je legel v kočico, da prenoči, in je čvrsto zaspal. Okoli polnoči so vrage prišli v kočico, pripeljali so godca s seboj in ukazali so mu igrati, sami pa so zaplesali. Godec je igral in igral, potem pa se je utrudil, ne da se mu več igrati pa pravi:

«Naj vam pa tale zaigra, ki počiva na peči!».

To je bil Ivan. Zdavnjaj se je že bil zbudil in je gledal, kako vrage plešejo, na pol mrtev od strahu. Ko je slišal, da godec kaže nanj, se je oglašil:

«Saj jaz ne znam igrati, pustite me pri miru!».

Vrage pa so tako navalili nanj, da bog pomagaj. Pa mu rečejo:

«Ne boj se! Čeprav ne znaš igrati, le vzemi lok in ga vodi — gosli bodo same igrale».

Hočeš nočeš — vzela je Ivan gosli in lok, potegnil je, a ko so gosli zaigrale, so vrage spet zaplesali.

Ali so dolgo plesali ali ne, a komaj so petelini na gredah začeli prhutati s krili, rečejo vrage Ivanu:

«Dosti si nam, Ivan, igral! Zato pa, ker si nas danes tako lepo razveselil, vzemi tole kljuko. Samo mahnuti moraš s to kljuko in kakršnakoli ptica bi letela po zraku, vsaka se ti bo na mah vrgla v naročje. Razen tega pa vzemi še te gosli».

Komaj so to spregovorili, tedaj so petelini zapeli in vrage so izgubili. Ivan je prenočil tam, zjutraj pa je šel spet svojo pot.

Pa sreča na cesti graščaka, a Ivan mu noče stopiti s poti. Graščak vpije nanj s koleslja, Ivan pa reče:

«Gospod, nikar se me ne dotikaj, saj ne veš, kakšna sila je v meni».

«Kakšna sila pa je v tebi?».

«Le poglej — visoko visoko leti orel, pa jaz ga takoj zbijem».

Potegnil je svojo kljuko, enkrat zamahnil z njo — na mah se je orel spustil Ivanu v naročje. Ko je graščak to videl, se je prekrizal in je Ivanu prepustil cesto.

Potem je Ivan šel domov. Ukaže mu graščak, naj pride spet na tlako, koruzo plet in okopavat.

«Dobro», pravi Ivan, «pridem».

Skupaj z ljudmi je šel Ivan na polje. Malo so delali, potem pa reče Ivan:

«Postojte, da si malce oddahnemo».

Vzel je svoje gosli in ko je zaigral, so zaplesali vsi ljudje. Skačejo po koruzi, poskakujejo, vsi koruzo potepajo.

Pride graščak in vpraša: «Kaj pa je to? Zakaj pa plešete?».

Ivan pa odgovori:

«Jaz sem malo na gosli zaigral, ljudje pa so malce poplesali».

Razjezil se je graščak pa nad Ivana, ko pa ta zgrabi gosli in zaigra, zapleše še graščak. Pleše in pleše in že kliče na pomoč, tako se je izmučil. Ivan pa igra in igra, kaj njemu mar. In plesal je graščak tako dolgo, dokler ni Ivanu obljubil, da ga bo čisto oprustil tlake, da mu bo dal zemljo, živino, čebele in vse, kar spada h gospodarstvu. Tako so vražje gosli pomagale Ivanu.

Kaj pa zdaj?

To se je zgodilo daleč nekje, v vasi, ki ji ne vem imena. O vaščanih daleč naokrog gre glas, kako se se pameti tako napili in najedli, da jim je celo škodovalo. Županu te vasi je bilo ime Modrež, županji pa Brihta.

Zgodilo se je, da je v županovi hiši zmanjkalo kruha. Županja Brihta je šla na delo, da zamesi testo. Vzela je nečke in jih postavila na klop tostran lesenega stebra, ki je podpiral streho. Na to stran nečke, a na drugo stran stebra meh z moko, da bi jo imela pri rokah.

Mesila je testo in ga mesila, a bolj ko ga je ugnotala, bolj se ji

je zdelo mehko. Treba je bilo še dodati moko. Zato je segla v meh, z eno roko po eni, a z drugo po drugi strani stebra in jo je zajela celo prgišče. A glej, ko je hotela moko stresti v testo, ni šlo in ni šlo. Steber ji je bil v napatje. Obračala se je sem, obračala tja, šla okoli stebra, a ta je bil še vedno med rokami. Moko pa ni hotela spustiti iz rok.

V svoji stiski je poklicala na pomoč moža. Prišel je župan Modrež, presodil, kako je s stvarjo, a tudi on ni vedel pomagati. Poklical je ljudi na pomoč. Najprej so prihiteli otroci, ki so začeli jokati, potem so prihiteli tudi sosedje. A niti najstarejše žene in možje niso uganili nič pametnega. Prestavili so nečke na drugo stran stebra in meh na to stran, a tudi tako ni šlo. Nesrečna županja je še vedno držala prgišče moke, steber pa se ni premaknil.

Nazadnje je prišel star vojak, ki se je svoje dni bojeval s Turki, in mu je siva brada segala do kolen. Če jim ta ne pomaga, so dejali, ni pomoči. Sivobradec je vpraševal, kaj, kako in zakaj, dolgo razmišljal, nazadnje se mu je posvetilo.

«Steber je treba odžagati», je rekel.

Vaščani, in tudi sam župan Modrež, se se vsi hkrati lopnili po čelu. Kako je mogoče, da se tudi oni tega niso spomnili! Tekli so po žago in — rsk, rsk — odžagali steber spodaj in zgoraj, da je odlel. Županja Brihta bi bila tedaj lahko stresla moko v testo, če bi bila utegnula. Pa je morala bežati, ker je streha brez stebra zacvrkutala in se podrla. Še dobro, da so jo vsi odnesli le s praskami in bunkami po glavah.

Čigava je nevesta?

V starih časih je živel v Tiflisu bogat trgovec. Ta je imel hčer, ki ji je bilo ime Marija. Bila je zelo lepa, zelo bistra in zelo učena deklica. Oče jo je hotel dati za ženo tistemu, ki bi izpeljal zelo težko nalogo.

Glas o hčeri in o očetovi odločitvi je šel po vsem svetu.

Tedaj je živel v Erzerumu mož, ki je videl vse, kar se godi po svetu, če je dal dlan na oči in legel na zemljo. V Buhari je živel drugi mož; ta je imel puško, ki ni nikoli zgrešila cilja. V Afganistanu pa je bil tretji, ki je izdeloval iz lesa različne reči; če je sedel nanje, je v hipu preletel tako pot, ki bi je sicer mesec dni ne prehodil.

Vsi trije so šli iskat trgovčevno hčer. Prišli so v Tiflis in jo zasnočili.

«Tako to ne gre», je rekel trgovec. «Najprej bi rad vedel, kaj znate».

«Jaz lahko vse vidim, kar se godi po svetu», je odgovoril ta, ki je bil iz Erzeruma.

«Jaz imam puško, ki nikoli ne zgreši cilja», je dejal oni iz Buhare.

«Jaz pa znam izdelovati iz lesa take reči, da z njimi v minuti preletim daljave, za katere bi potreboval mesec dni hoda», je dostavil Afganistanec.

«Hvala», je dejal trgovec. «Že vidim, da nikogar izmed vas ne smem kar tako zavriniti. Počakajte, da premislim, kateremu naj dam hčer».

«Dobro, počakali bomo na tvojo odločitev», so dejali vsi trije.

Zjutraj je trgovec obiskal snubce in jim povedal, da je njegova hči čez noč brez sledu izginila. «Zdaj je prilika, da pokažete, kaj znate», je dostavil. «Poiščite mi hčer in mi jo pripeljite!».

Trojica se je spogledala. «Ti», je rekel eden izmed njih Erzerumcu, «poglej, kje je!».

Ta je legel na zemljo, si dal dlan

na oči, iskal in nato povedal: «V Črnem morju je otok, na otoku je trdnjava, v tej trdnjavi ždi dekle kot ujetnica».

«Takoj bom tam», je dejal Afganistanec, a Buharec je dostavil: «S teboj pojdem in jo privedem nazaj, četudi bi me to stalo življenje».

Afganistanec si je naredil stol, sedel nanj in vzela Buharca s seboj. Takoj sta bila na otoku, pred trdnjavo, ki so jo stražili psoglavci, a jih je Buharec s svojo puško, ki nikoli ni zgrešila, postreljal kot vrabce. Rešila sta deklico in jo vrnila očetu.

Tedaj pa se je med trojico vnel prepir. Vsak je hotel imeti nevesto, zakaj vsi so jo pomagali rešiti in imeli pravico do nje.

«Če bi je jaz ne bil zagledal...», je dejal Erzerumec.

«Če bi jaz ne bil naredil stola...», je rekel Afganistanec, a Buharec: «Če bi jaz ne bil postreljal psoglavcev...».

Tak je bil prepir, ki ga še do danes niso končali.

Komur mraz ne more do živega

Mraz se je zagnal v vas. Tam je gledal, komu bi ponagajal.

«Glej ga kmeta v kožuhu, kako seka drval! Tega prepriham». Zakadil se je proti kmetu in ga vsega ovil. Ta pa je mahnil s sekuro, štor je pokal in se drobil.

«Ali te ne premrazim?».

Mraz je skočil kmetu pod kožuho, za srajco. A kmet je sekal dalje. Se kožuho je slekel.

Pa je stopila iz veže gospodinja in rekla:

«Dosti si nasekal. Pojdi v hišo! Ali te ne zebe?».

«Zebe?» se je zasmel kmet. «Kdor štor razbija, se pri njih dvakrat segreje».

Osliček

Zupan Modrež je šel nekoč po opravkih v mesto. Ko je prišel na trg, je zagledal cel kup buč. Ker pa buč še nikoli ni videl, se jim je zelo čudil in vprašal prodajalca: «Kaj pa je to?».

«To so jajca», mu je odgovoril branjevec, ki je bil ves od muh.

«Jajca?» se je župan še bolj čudil. «Kaj pa se iz njih izleže?».

«Osli», mu je odgovoril oni in stežka zadrževal smeh. «Mladi oslički. Pa še kakšni!».

Zupan je kupil za drag denar najdebelejšo bučo in se z njo napotil domov.

Pot ga je utrudila, zato je hotel počivati. Položil je bučo na tla, ki so nekoliko visela. In buča se je strkljala po bregu, udarila ob neko drevo in se razbila. Za drevesom pa je spal zajec, ki se je prebudil, se prestrašil in zbežal, kar so ga nesle dolge noge.

Zupan pa za njim, ker je mislil, da se je iz buče izvalil osliček in mu hoče ubežati. «Osliček, osliček!» je klical, «jaz sem tvoj gospodar, pridi sem!».

Zajec pa ga ni slišal, četudi je imel dolga ušesa kot vsi zajci. Zato je župan dirjal za njim, dokler se ni utrudil in omagal. Bilo je že pozno, ko je prišel domov in povedal ženi, kaj se mu je zgodilo.

Zupanja je za osličkom potočila nekaj solz in menila, kako lepo bi bilo, če bi lahko v nedeljo na njem jezdila na obisk k svoji materi.

«Kaj?» se je razjezil župan. «To

bi se ti prileglo, da bi na mladi živali jezdarila okrog po svetu. Ugobniti žival, to bi hotela, kaj!».

Zgrabil je palico in si hladil jezo na ženinem hrbtu. Nehal je šele, ko mu je žena obljubila, da pojde v nedeljo na obisk peš, a ne na osličku.

Sto volkov

Pripovedoval je fant:

«Ko sem včeraj šel skozi hosto — to sem se naučil strahu. Komaj sem ušel!».

Pa ga vprašajo:

«Kaj pa je bilo?»

«Pognalo se je za mano kakšnih sto volkov».

«Oho!»

«Kakšen oho? No če jih ni bilo sto, kakšnih pol sto jih je pa bilo».

«Saj jih toliko še v hosti ni».

«Zdaj mi pa še verjame ne! Ampak rečem vam — kakšnih deset se jih je morda podilo za menoj».

«No, nikar ne laži».

«Kaj pa mi je treba lagati! Pravim vam — ko se je volk pognal za menoj...».

«Kje si ga pa videl?».

«Za božjo voljo vendar — za grmom je nekaj šumelo...».

Maček in kokoš

Afriška basen

Nekdaj sta živela maček in kokoš skupaj na skednju. Prav srečna in zadovoljna sta bila.

Nekega dne je na skedenj priskakljala miška. Maček jo je takoj opazil in se zagnal vanjo.

Kokoš je prestrašeno zakokodakala in gledala, kaj se bo zgodilo. Maček je bil na vso moč ponosen, da je ujel miško. Nekaj časa se je igral z njo, potem ji je zavil vrat in jo pohrustal.

Postavil se je pred kokoš in dejal:

«Ali znaš ti loviti miši?».

«Ne, tega pa ne znam», je skromno priznala kokoš.

«Potem sem modrejši in koristnejši od tebe», se je pobahal maček.

«Nemara res», je pohlevno rekla kokoš.

Čez nekaj časa pa je kokoš znesla jajce. Obrnila se je k mačku in ga vprašala:

«Slišiš, muc, ali znaš ti jajce znesti?».

«Ne, tega ne znam», je moral priznati maček.

«Potem sem jaz vseeno modrejša in koristnejša od tebe! Ti znaš loviti miši, a jih potem sam poješ. Jaz pa nesem jajca, ki jih družina s slastjo použije. Ti rediš sam sebe, jaz pa hranim svojega gospodarja».

Maček je na te besede molčal. Moral je na tihem priznati, da ima kokoš prav.